

Regionkontoret
Regional utveckling
Katrín Håkansson
Nämndtjänsteman

Lokala nämnden Varberg

Finansiering av arbetet med Fysisk aktivitet på recept, nivå 1

Förslag till beslut

Lokal nämnd Varberg beslutar

- Att avsluta finansieringen av Fysisk aktivitet på recept nivå 1 från och med 31 december 2020.
- Att lokala nämnder gemensamt översänder en skrivelse till Regionstyrelsen med en förfrågan om att Regionstyrelsen tillför medel för att finansiera aktörer på nivå 1 avseende Fysisk aktivitet på recept från och med 1 januari 2021.

Sammanfattning

Fysisk aktivitet på recept (FaR) är en evidensbaserad medicinsk behandlingsmetod inom hälso- och sjukvården. FaR erbjuds som behandling och eller som komplement till behandling, till patienter som identifieras med otillräcklig fysisk aktivitet. I Halland finns sedan 2003 en särskild struktur (FaR nivå 1) som bland annat innebär att lokala aktörer (ofta i föreningslivet) erbjuder individen extra stöd och motivation för att komma igång och öka sin fysiska aktivitet. För detta har en ersättning betalats ut till aktörerna från de lokala nämnderna. Följsamheten till utskrivna recept har varit god, och receptförskrivandet har stadigt ökat från vårdgivare. FaR nivå 1 är en insats som bidrar till Region Hallands arbete med en mer jämlik vård och hälsa och uppdraget att på så väl strategisk som operativ nivå bidra till goda förutsättningar för hallänningarnas fysiska aktivitet. De som berörs av ett eventuellt borttagande av FaR nivå 1 är de patienter som bedöms ha stora behov av att motiveras till och stöttas i att genomföra ordinerad fysisk aktivitet. Då de lokala nämndernas förutsättningar (uppdrag och resurser) har förändrats, finns det inte längre möjlighet att finansiera FaR nivå 1 efter 31 december 2020. För att möjliggöra en fortsättning av arbetet från och med 2021 översänder de lokala nämnderna ärendet till Regionstyrelsen.

Bakgrund

Fysisk aktivitet på recept (FaR) är en evidensbaserad medicinsk behandlingsmetod inom hälso- och sjukvården och en rekommenderad åtgärd med hög prioritet i Socialstyrelsens nationella riktlinjer för prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor. FaR ska erbjudas till patienter som identifieras med otillräcklig fysisk aktivitet, i enlighet med regionala riktlinjer och terapirekommendationer i Region Halland. Åtgärden ingår i närsjukvårdens grunduppdrag men används också inom Psykiatri, Hallands sjukhus och Kvinnohälsovården.

[Skriv här]

FaR innebär att hälso- och sjukvården på ett systematiskt sätt ger skriftliga råd om fysisk aktivitet. Metoden består av följande grundstenar;

- individuellt rådgivande samtal om fysisk aktivitet
- individuellt anpassad skriftlig ordination om fysisk aktivitet
- individuell uppföljning.

Metoden används som komplement till eller ersättning för läkemedel, både i förebyggande och behandlande syfte för patienter som kan uppnå bättre hälsa genom ökad fysisk aktivitet. Patienten måste klara fysisk aktivitet utanför hälso- och sjukvården och en förutsättning är att patienten är, eller under samtalets gång blir, beredd att förändra sitt beteende när det gäller fysisk aktivitet. Den fysiska aktiviteten kan utföras som en egenaktivitet och/eller som en organiserad aktivitet inom en förening eller hos annan aktör. Vardagsaktivitet och att bryta stillasittande kan vara en del av ordinationen. Den vanligaste aktiviteten är egen träning i form av promenader.

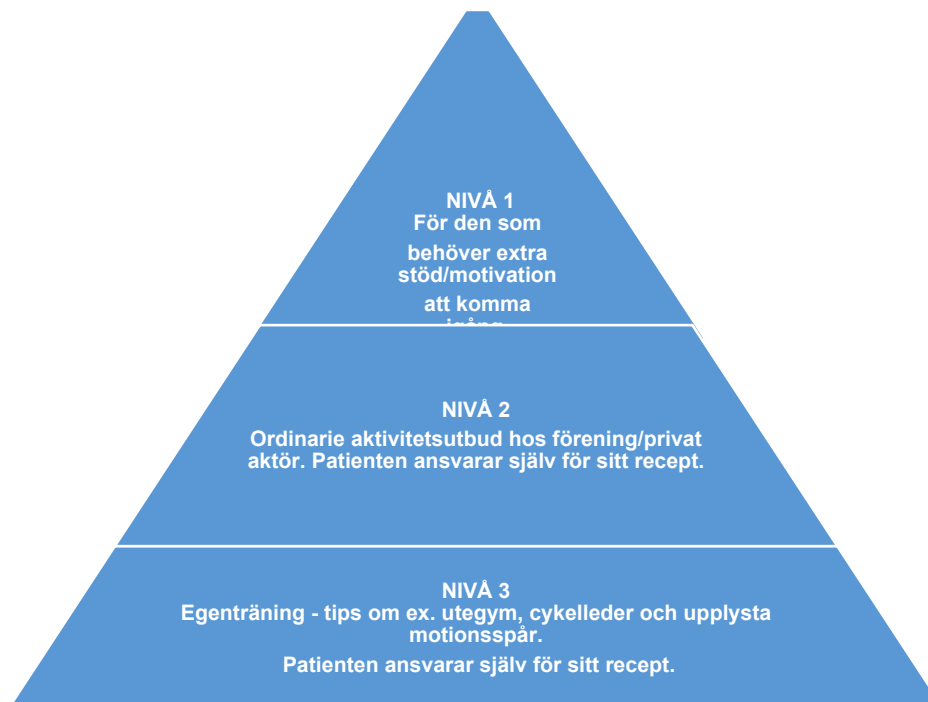
Struktur och samverkan kring FaR i Halland

Region Halland samordnar arbetet med FaR tillsammans med Hallands Idrottsförbund. Idrottsförbundet har i uppdrag att terminsvis samordna och kvalitetssäkra utbudet i en lokal aktivitetskatalog per kommun, i samverkan med föreningslivet och privata aktörer i länet. Aktivitetskatalogen ska fungera som ett stöd för förskrivare och visa ett urval av de aktiviteter som finns och därmed underlätta att hitta en lämplig lokal aktivitet för patienten. Aktiviteterna i katalogen är indelade i tre nivåer. På nivå 1 finns subventionerade aktiviteter som enbart avser den som behöver extra stöd och motivation att komma igång. Receptet skickas då till en angiven kontaktperson som bjuder in till aktiviteten. Nivå 1 är avsedd att användas under en begränsad period. Nivå 2 och 3 innebär recept till ordinarie aktivitetsutbud respektive egen träning och patienten ansvarar själv för sitt recept och betalar, om aktiviteten kräver, ordinarie avgift.

Strukturen med nivå 1 är specifikt uppbyggd Halland, den har funnits sedan 2003 och bygger på samverkan mellan hälso- och sjukvården, Hallands Idrottsförbund, föreningslivet/privata aktörer och Lokala nämnder.

Under 2019 fanns 16 aktörer på nivå 1 i Halland som tillsammans erbjöd ca 100 aktivitetstillfällen per vecka plus gymmöjligheter. Kontaktpersonen hos respektive aktör ska ha kunskap om FaR och strukturen i Halland. Aktivitetsledarna ska ha lämplig grundutbildning, kunskap och erfarenhet i sin aktivitet. De har inget medicinskt ansvar för de som deltar i aktiviteterna.

Kontaktpersonen har som uppdrag att ta kontakt med individen när ett recept skickas från en vårdenhet. Kontaktpersonen bjuder då in till lämplig aktivitet, och arbetar för att individen ska komma till och fortsätta med den fysiska aktiviteten.

Utvecklingen av FaR och nivå 1 i Halland

Utvecklingen av hälso- och sjukvårdens stöd för att öka hallänningarnas fysiska aktivitet har varit mycket positiv de senaste åren. Förskrivningen av FaR har ökat markant, både generellt och för nivå 1. Samtliga förvaltningar har ökat sin totala förskrivning men den största ökningen har skett i närsjukvården, vilket hänger samman med att det är inom närsjukvården det stora uppdraget kring stöd för ohälsosamma levnadsvanor finns.

Ökningen bedöms vara ett resultat av ett långsiktigt strategiskt arbete. Dels har uppföljningen av det sjukdomsförebyggande arbetet skärps och utbildningen i metoden har utvecklats i samarbete med Västra Götalandsregionen. Det pågår även arbete för att implementera FaR i graviditetsprocessen inom kvinnohälsovården. Dessutom har medvetenheten och kunskapen om metoden förbättrats och evidensen för svenskt FaR har nyligen stärkts via omfattande forskning.

	Antal FaR recept nivå 1 i Halland
2014	377
2015	354
2016	262
2017	274
2018	386
2019	646
Totalt	2 299 recept

Följsamhet till recept

Enligt den senaste svenska forskningen om FaR är det väl belagt att metoden ökar den fysiska aktivitetsnivån, två år efter utfärdat recept, samt att följsamheten till FaR är bättre än till långtidsbehandling med läkemedel.

Följsamheten till recept på FaR nivå 1 i Halland är ca 80 procent, vilket pekar på att insatsen är ett effektivt sätt att få patienterna att delta i sin aktivitet.

Ekonomi

Hälso- och sjukvårdsavdelningen på Regionkontoret finansierar årligen, inom ramen för uppdraget kring hälsoorienterade processer, samverkan med Hallands Idrottsförbund och deras samordningsuppdrag. Ett uppdrag som inkluderar att samordna och kvalitetssäkra aktivitetsutbudet för FaR nivå 1 och 2. För 2019 uppgick denna kostnad till drygt 320 000 kr.

Region Hallands lokala nämnder har sedan 2007 stått för finansieringen av stödet till respektive aktör för FaR nivå 1.

Ersättningsmodellen till respektive aktör har förändrats över tid. Till och med 2015 var ersättningen 4000 kr/termin och aktör. Sedan 2016 har följande fördelningsnyckel gällt: basnivå till alla är 1000 kr/termin och aktör, 1-5 recept/termin 3000kr/termin, 6-14 recept/termin 4000 kr/termin, 15-39 recept/termin 6000kr/termin med en succesiv ökning uppåt. Under 2019 var den totala kostnaden för FaR nivå 1 till aktörer 172 000 kr. Kostnaden har succesivt ökat i takt med att receptförskrivandet ökat.

Redan initialt var det meningen att de lokala nämnderna enbart skulle vara med i ett uppstarts- och etableringsskede. I och med att de lokala nämnderna fått förändrat uppdrag samt en minskad budget, behöver insatsen finansieras från annat håll då de lokala nämnderna inte har förutsättningar att finansiera detta stöd framöver. Utifrån nuvarande situation finns det ingen som kan finansiera FaR nivå 1, varför den kommer behöva avslutas vid årsskiftet 2020/2021 om inte Regionstyrelsen tillför medel så arbetet med FaR nivå 1 kan fortsätta även framöver.

Konsekvenser av borttagande av FaR nivå 1

FaR nivå 1 är en insats som bidrar till Region Hallands arbete med en mer jämlik vård och hälsa och uppdraget att på så väl strategisk som operativ nivå bidra till goda förutsättningar för hallänningarnas fysiska aktivitet. FaR nivå 1 är en etablerad och kvalitetssäkrad insats som möjliggörs genom samarbetet mellan Region Halland och Hallands Idrottsförbund. De som berörs av ett eventuellt borttagande av nivå 1 är de patienter som bedöms ha stora behov av att motiveras till och stöttas i att genomföra ordinerad fysisk aktivitet. Skulle den motivering och det extra stöd som dessa individer erhåller försvinna, är bedömningen att det kan finnas en risk att dessa individer inte kommer utföra den fysiska aktivitet de har behov av även om de får ett recept enligt FaR nivå 2 eller 3. Detta i sin tur kan öka risken för att behovet av läkemedel ökar, att rehabilitering/ behandling försenas och att individen mister tillgång till ett positivt sammanhang där fysisk aktivitet och social stimulans är naturliga inslag.

De aktörer som bistår med dessa insatser och utför det motiverande och stöttande arbetet är lokala aktörer i kommunerna. Utan finansiering kan inte aktörer på nivå 1 fortsätta med sitt uppdrag att ta emot recept och stötta patienterna. Uppdraget kring FaR som behandlingsmetod påverkas dock inte på en övergripande nivå. Vid ett beslut om att inte avsätta fortsatta medel kommer insatsen avseende FaR nivå 1 att

avslutas den 31 december 2020, då de lokala nämnderna inte har förutsättningar att fortsatt finansiera denna insats. Bedömningen är att den insats som ges inom ramen för FaR nivå 1 är såväl kostnadseffektiv som etablerad i vårdssystemet inom Region Halland. Detta är en insats som till en relativt låg kostnad syftar till att uppnå en betydelsefull livsstilsförändring.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Inga ekonomiska konsekvenser av beslutet under innevarande budgetår, men ärendet påverkar kommande verksamhetsårs budget.

Regionkontoret

Jörgen Preuss
Regiondirektör

Katrin Håkansson
Nämndtjänsteman

Bilaga:

1. FaR nivå 1, statistik för 2014-2019

Styrelsens/nämndens beslut delges

Skriv vilka som bör delges beslut

